
PREZENTACJA 2 · GIEDROYC I WSCHÓD

GEDROYC I MIEROSZEWSKI – DWAJ WIZJONERZY

Redaktor i publicysta: wkład obu w koncepcję ULB

DWIE BIOGRAFIE

Mińsk i Kraków, Paryż i Londyn

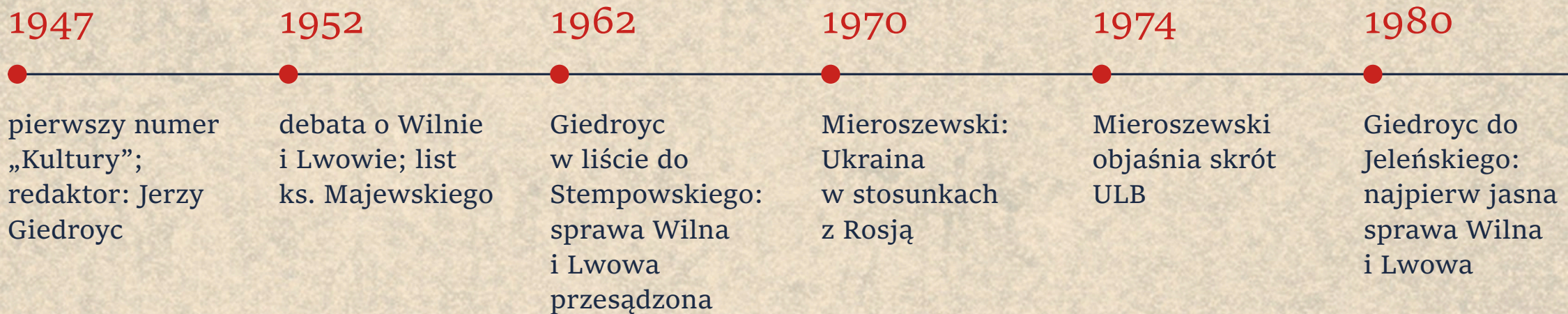
Jerzy Giedroyc (1906–2000): urodzony w Mińsku; przed wojną urzędnik państwowy i redaktor „Buntu Młodych”; od 1947 roku w Maisons-Laffitte.

Juliusz Mieroszewski (1906–1976): urodzony w Krakowie; od 1947 roku do śmierci w Londynie; od 1950 roku londyński korespondent „Kultury” („Londyńczyk”).

OŚ CZASU

Jak powstawała wizja ULB

KTO WYMYŚLIŁ ULB?

Giedroyc o Mieroszewskim

„Za najważniejszy składnik jego dorobku uważam ideę ULB. [...] ta idea jest czymś trwałym.”

Jerzy Giedroyc, „Autobiografia na cztery ręce”, Warszawa 1999, s. 224

charakterystyczne dla pisarstwa Polaków — i nie tylko ich. To bardzo rzadka cecha. Za najważniejszy składnik jego dorobku uważam ideę ULB. Inne rzeczy, które pisał, miały za przedmiot zmieniającą się scenę polityczną i ulegały często dezaktualizacji. Ale ta idea jest czymś trwałym. Jestem przekonany,

J. Giedroyc, „Autobiografia na cztery ręce”, Warszawa 1999, s. 224. Skan: Instytut Literacki

Był przekonany, że „choćby jako jej twórca Mieroszewski zajmie ważne miejsce w historii polskiej myśli politycznej po drugiej wojnie światowej”.

PODZIAŁ RÓL

Wschód i Zachód

„Mieroszewski miał niewątpliwie na mnie wpływ. Otwierał przede mną perspektywy na świat zachodni, gdyż wiedziałem o nim zawsze mniej niż o świecie wschodnim, którego on z kolei nie znał i który był mu obcy.”

Jerzy Giedroyc, „Autobiografia na cztery ręce”, Warszawa 1999, s. 224

Wiedzę o Wschodzie wnosił do tej współpracy — jak mówił — sam Giedroyc.

224

AUTOBIOGRAFIA NA CZTERY RĘCE

Mieroszewski miał niewątpliwie na mnie wpływ. Otwierał przede mną perspektywy na świat zachodni, gdyż wiedziałem o nim zawsze mniej niż o świecie wschodnim, którego on z kolei nie znał i który był mu obcy. Angielska literatura polityczna była dla mnie niedostępna, o ile nie było tłumaczeń francuskich czy polskich. A Mieroszewski bardzo gruntownie

J. Giedroyc, „Autobiografia na cztery ręce”, Warszawa 1999, s. 224. Skan: Instytut Literacki

REDAKTOR

Debata przygotowana przez redaktora

Eseje o sprawach polsko-ukraińskich Giedroyc zamówił przede wszystkim u Józefa Łobodowskiego i Włodzimierza Bączkowskiego; tekst Łobodowskiego ocenił już 29 grudnia 1951 roku jako „doskonały”.

W listopadzie 1952 roku debatę — jak pisze Paweł Kowal, „mimowolnie” — zwieńczył list ks. Majewskiego.

Rezygnacje z prenumeraty przychodziły, ale według Pawła Kowala „bilans jednak był dodatni”: w czasie sporu przyszły też nowe zamówienia.

Idea jagiellońska

*„Idea jagiellońska tylko dla nas
nie ma nic wspólnego
z imperializmem.”*

Juliusz Mieroszewski, „Kultura” 1974, nr 9 (324), s. 7

Dla Litwinów, Ukraińców i Białorusinów stanowi ona — pisał — „najczystsza formę polskiego tradycyjnego imperializmu”.

ROSYJSKI „KOMPLEKS POLSKI” I OBSZAR ULB

7

Idea jagiellońska tylko dla nas nie ma nic wspólnego z imperializmem. Jednak dla Litwinów, Ukraińców i Białorusinów stanowi najczystsza formę polskiego tradycyjnego imperializmu. Rzeczpospolita obojga narodów zakończyła się całkowitym spolonizowaniem szlachty litewskiej i najgorętsze wyznanie miłości do Litwy („Litwo Ojczyzno moja Ty jesteś jak Zdrowie”) zostało napisane w języku polskim. Polak nie może sobie nawet wyobrazić podobnej sytuacji. Czy można sobie wyobrazić Słowackiego

„Kultura” 1974, nr 9 (324), s. 7 — J. Mieroszewski, „Rosyjski »kompleks polski« i obszar ULB”. Skan: archiwum „Kultury” (kulturaparyska.com)

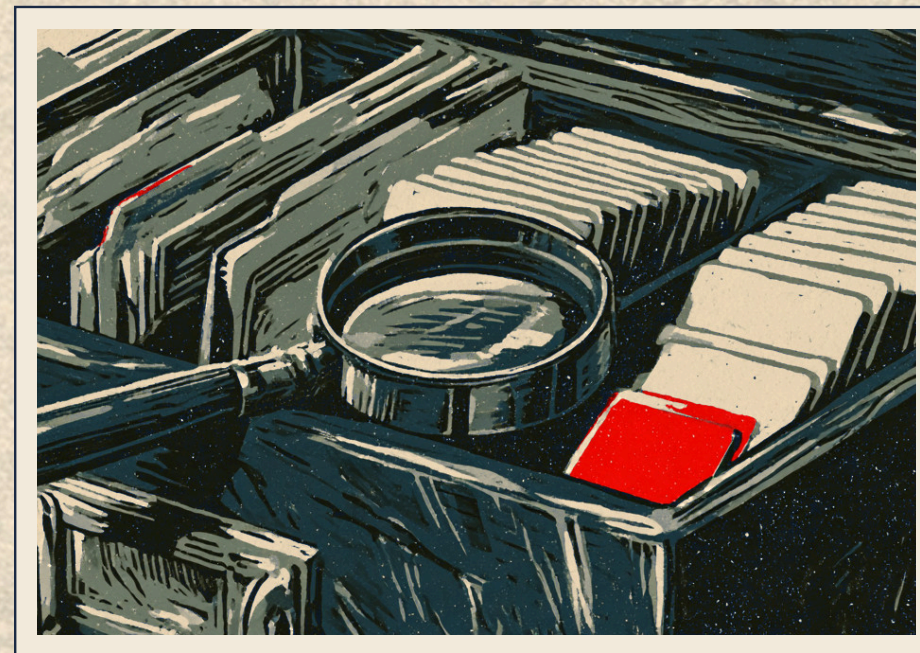
SPÓR BADACZY

Czyja to koncepcja?

Jan Kofman uważa koncepcję ULB za bardziej dzieło Mieroszewskiego niż Giedroycia, który ją zaakceptował.

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz proponuje mówić o doktrynie Mieroszewskiego i Giedroycia.

Krzysztof Pomian przypominał, że artykuły Mieroszewskiego „wyrażały we wszystkich zasadniczych sprawach poglądy Giedroycia”.

CIEKAWOSTKA Z ARCHIWUM

Brzeziński w rubryce wpłat

WPŁATY NA FUNDUSZ "KULTURY"	
Bogusław Borowicz, Santiago de Chile, zamiast kwiatów na grób Mariana Rawicza	F. 270,00
Prof. Andrzej Brzeski, Davis, Cal. (USA), po raz dwudziesty piąty	F. 100,00
Prof. Zbigniew Brzeziński, Englewood, N.J. (USA), po raz dziewiąty	F. 143,00
Tomira Buxell, Wellesley, Mass. (USA), po raz piąty	F. 32,00

Rosyjski "kompleks polski" i obszar ULB

Boimy się Rosjan. Boimy się Rosjan nie na polu bitwy, bo stosunkowo niedawno odnieśliśmy nad nimi poważne zwycięstwo. Jeszcze żyją wśród nas ludzie, którzy brali udział w bitwie pod Warszawą w 1920 roku.

„Kultura” 1974, nr 9 (324), s. 2-3 — rubryka „Wpłaty na Fundusz »Kultury«” i początek eseju J. Mieroszewskiego. Skan: archiwum „Kultury” (kulturaparyska.com)

Wrzesień 1974 roku. Na lewej stronie rozkładówki „Kultura” odnotowuje dziewiątą wpłatę prof. Zbigniewa Brzezińskiego, na prawej zaczyna się esej Mieroszewskiego o obszarze ULB. Czy lektura pisma wpłynęła na poglądy Brzezińskiego, źródła nie rozstrzygają.

PODSUMOWANIE

Dwie role

Publicysta: Mieroszewski wyłożył koncepcję i objaśnił skrót ULB (1974). Giedroyc uważał tę ideę za najważniejszy składnik jego dorobku.

Redaktor: Giedroyc zamówił eseje Łobodowskiego i Bączkowskiego i poprowadził na łamach pisma debatę o sprawie ukraińskiej (1952).

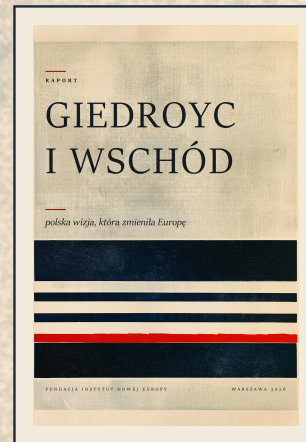
Kto miał w koncepcji większy udział — badacze oceniają różnie.

DALEJ

-
- Raport „Giedroyc i Wschód”
 - Mapa interaktywna „ULB wczoraj i dziś”
 - Quiz „Ile wiesz o Giedroyciu?”

Wszystkie materiały — na stronie projektu „Giedroyc i Wschód”

RAPORT

MAPA

QUIZ